

בבא מציעא פרק ראשון – שאלות בקיאות

חורף תשפ"א

הקדמה

השאלות מיועדות ללומד שהשלים את לימוד הפרק, ולכן אינן ערוכות לפי סדר הדפים, אלא לפי סדר של נושאים ועניינים בפרק. השאלות יורדות לפרטים, אך מכוונות למסקנת הסוגיות ומשתדלות להכניס אותן בתוך כללים. משום כך, בדרך-כלל, התשובה כוללת חילוקים או דעות שונות; השאלות עוסקות בפשט המשנה וסוגיות הגמרא, אך לעיתים התשובה תלויה במחלוקת ראשונים, ויש להתייחס לשיטות השונות. בהצלחה!

1. שניים אוחזים בטלית - ביאור המשנה עפ"י מסקנת סוגיות הגמרא (ב.-ח.).

- (א) "אוּחְזִין" - מה המציאות, ולאפוקי מאי? כל אחד אוּחַזוּ ב"כרכשתא" (חוקי השוליים), שאם אוּחְזִים בגוף הטלית כל אחד נוטל עד מקום שקדוּ מַפְעֵת. (ז.)
- (ב) מדוע נקט התנא לשון כפולה "אני מצאתיה... כולה שלי! הסבר! למציאה ולמקח וממכר. וצריכי, שבמציאה מורה היתר לעצמו שזו רק מְנִיעַת רווח' לחבְרוֹ ולא הפסד, ומאידך במו"מ שניהם שילמו, והחבר יקבל את כספו חזרה ויחפש לקנות אחרת. (ב.)
- (ג) 'אני אֶרְגְּתִיהָ' - מה הדין? (רש"י, רא"ש) רש"י (ב.): תונח עד בוא אליהו; רא"ש (סי' א): יחלוקו.
- (ד) "זֶה יִישַׁבַע..." , מדוע עליו להישבע? ר' יוחנן: תַקְנַת חכמים, שלא יתקוף כל אדם טלית חברו; אב"י: שמא תפס כנגד סַפֵּק חוב ישן שיש לו עליו. (ה.-ו.)
- (ה) מהו נוסח השבועה, ומדוע נוסחה כך? 'שבועה שיש לי בה, ולא פחות מְחֻצְּתָהּ, שלא יסתור את דיבורו (כולה שלי), ולא את פְּסֻק־הַדִּין המסתמן (שהרי יקבל רק חצייה. (ה.))
- (ו) מדוע לא ניתן ללמוד מדין משנַתְנוּ, שהכּוֹפֵר בהלוואה ועֵדִים מעֵידִים שחייב חֻצְּתָהּ יישבע על השאר? האם ניתן להסיק דין זה באופן אחר? במשנַתְנוּ יש עֵדִים (אֵן סַהֲדִין) לשני הצדדים (ולא כבדרי חייא שיש עֵדִים רק לצד המלווה). אך ניתן ללמוד דין זה מהצד־השווה של מודה במקצת ועד אחד. (ד.) (ואמנם יש תנא חולק; ה.)
- (ז) האם ניתן ללמוד מדין משנַתְנוּ, שהמודה במקצת ואומר 'הילך' יישבע על השאר? מדוע? מחלוקת: לרב ששת - אין ללמוד משבועת משנַתְנוּ, שהרי היא תַקְנַת חכמים. לר' חייא - אפשר ללמוד, שכן התופס חצי הטלית הוא כְּאוֹמֵר ליריבו 'הילך החצי שתפסתי, ותנן 'יישבע', ואף שזו תַקְנַת, ודאי תיקנו דבר בדומה לדאורייתא. (ד.)
- (ח) "יִחְלֻקוּ" - את מה? הוכח! את דְּמֵי הטלית; שהרי אם יחלקו את הטלית ממש, יפסידוּהָ; כפי שבבבא מציעא חלוקה פיזית מפסידה בכל אופן. (ז.-ח.)

- ט) "ויחלוקו" - כיצד זכו בה? הרי אף אחד לא הגביה את כולה! רמי בר חמא: המגביה מציאה לחברו קנה חברו. רבא: מינו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה. (ח.)
- י) "ויחלוקו" - מה הדין כשהלק מן הטלית מוזהב? חולקים שוייה, אפי' קרובה יותר לאחד מהם. (רבא; ז.)
- יא) "ויחלוקו". הָבֵא שני מקרים (מפורשים), שבהם (אחרי שבועה) לא תהיה החלוקה שווה. זה אומר 'כולה שלי' וזה אומר 'חצייה שלי' (ב.); שניים אדוקים בגוף הטלית. (ז.)

הרחבות לדין המשנה

- יב) מתי חולקים בטלית בלי שבועה? בזמן שהם מודים או שיש להם עדים (ב.) שהגביהו יחד (וקמ"ל שקנו משום המגביה מציאה לחברו, לרמב"ח, או משום מינו דזכי לנפשיה, לרבא). (ח.)
- יג) האם דין החלוקה בשבועה בטלית יכול להתאים עם שיטות בן ננס (בשבועות), סומכוס (בב"ק) ור' יוסי (להלן פ"ג)? (בקצרה) כן; שכאן אין בוודאות שבועת-שווא (בן ננס) או רמאי (ר' יוסי), ואף לסומכוס, כאן זו תקנת חכמים, שלא יהא כל אחד תוקף בטלית חברו וכו'. (ב-ג.)
- יד) הורו להם לחלוק, ויצאו, וחזרו, ועתה זה אוחז וטוען שהשני הודה, וזה (אינו אוחז) טוען 'השפתי לוי' - מה הדין? אין השני נאמן בלא ראיה: עד עכשיו טענתו שהוא גולן, ולפתע השכרת לו בלי עדים! (ו.)
- טו) שניים אוחזים, ותקפה אחד מהם בפנינו, והלה שתק ולבסוף צווח - האם שתיקתו כהודאה? לא נפשט במפורש. (ו.)
- טז) הקדישה (בלא תקיפה) - האם מוקדשת? אינה קדושה, שא"ר נחמן שפל דבר שאין יכול להוציאו בדין אינו יכול להקדישו. (ז-ו.)

2. בהמה (ב. ח. ט:)

- א) רוכב - באיזה אופן קונה לכל הדעות? כשהוא גם מנהיגה ברגליו. (ח. ט:.)
- ב) באופן הנ"ל; כאשר אחר מנהיג את הבהמה, וכל אחד טוען 'אני מצאתיה וכולה שלי' - מה הדין? יחלקו בשבועה. (ב.)
- ג) רכוב לחודיה - האם קנה? באיזו מחלוקת תלה זאת רב יוסף? לדעת שמואל לא קנה אלא לר' מאיר. והיינו, שרב יוסף בשם רב יהודה תלה זאת במחלוקת ר"מ וחכמים לגבי היושב בקרון המונהג בשור ובחמור, ושמואל גרס שחכמים הם הפוטרים - ומכאן שרכוב בלבד אינו קונה. (ח.)
- ד) אחז במוסרה - האם קנה? במציאה לא, ובמקח וממכר (יש ידעת מקנה) קונה. (ט:.)
- ה) מהי מחלוקת התנאים לגבי משיכת גמל והנהגת חמור? לדעת ר' יהודה, המנהיג גמל והמושך חמור לא קנה, אלא להפך; ולדעת ת"ק קנה (לחולק על שמואל מודה ת"ק באחד מהם, ויש מחלוקת באיזה). (ח. ט:.)
- ו) בחמור, אחד רוכב ואחד במוסרה - מה הדין (למסקנה)? הרוכב קנה את החמור והרצועות שלראשו, האוחז - מה שתפוס בידו, והשאר - לא קנו (ט:.)
- ז) במקח וממכר, אמר המוכר 'קנה באופן מקובל'. מתי רכוב קונה? בשדה וברה"ר; איש חשוב; איש זול; אשה (ט:.)

3. חצר וזכייה לאחר (ט: - יב:)

- א) האם קניין חצר צריך דעת הבעלים? מה החילוק בזה? חצר משתמרת אינה צריכה דעת בעלים (ר' יוסי ב"ר חנינא). חצר שאינה משתמרת, לא תועיל דעת הבעלים, אלא כאשר עומד בצד שדהו

(שמואל, ותנייה) ויכול לרוץ ולתפוס את המציאה בטרם תסתלק משדהו (ר' יוחנן), או שיש דעת מקנה (ר"פ; ר' אבא בר כהנא). (יא. :)

ב) מעשה רבן גמליאל והזקנים בספינה - באיזה קניין הקנה להם ר"ג? לשיטת ר' זירא ויהווא מרבנן (והסוגיה בקידושין כו. :), בקניין אגב, ולשיטת ר' אבא, רבא, רב פפא ורב אשי, בקניין חצר. (יא. :)

ג) מהו יסודו של קניין חצר בגט ובמציאה? ומה נפק"מ? לעניין גט חצר משום יד, אך לא גרעה משליחות (שאינו חבין לאדם אלא בפניו). למציאה - לתירוץ א' דעת ריש לקיש שהיא משום שליחות, ור' יוחנן שמשום יד; ולרב אשי - כמו לעניין גט. נפק"מ לקטנה (יד יש לה, אך אינה יכולה למנות שליח). (י. : - יא. יב. :)

ד) שט בספינה וקפצו לתוכה דגים - האם קנה אותם? כן (חצר נייחת, אלא שהמים נושאים אותה). (ט. :)

ה) 'מְשֻׁדָּהּ בהמה זו וקנה כלים שעליה', 'קנה בהמה וקנה כלים שעליה' - האם מועילה משיכת הבהמה לקנות את הכלים? אותה ואת הפלים - קנה, רק אם היא כפונה (אחרת זו חצר מהלכת). רק את הפלים - לא נפשט (ט. :)

ו) "אוויר שאין סופו לנוח" - מה המקרה, ומה הדין? זרק ארנק (הפקירו לקודם לזפות, רש"י) ונכנס לאוויר בית ויצא ממנו. הדין לא נפשט (יב. :)

ז) היה צבי רץ כדרכו וכו'. במתנה, האם קנתה לו שדהו? כן, אע"פ שרץ ואינו מגיע (יב. :)

ח) האם לקטנה יש חצר? ומה הדין בקטן? (3 תירוצים בגמ') תירוץ א': ריש לקיש: לקטנה אין (ואין למדים מגט); ר' יוחנן: יש לה. תירוץ ב': לקטנה יש (כמו בגט), וחולקים בקטן (האם ללמוד מקטנה). תירוץ ג': אינם חולקים, ר"ל אמר במציאה/בקטן ור' יוחנן בגט/בקטנה. (י. : - יא. : ורש"י שם)

ט) קניין 4 אמות. ראה את המציאה ונפל עליה וכו', מדוע לא קנה? תירוץ א': כיוון שהפיל עצמו עליה גילה שרוצה לקנות בנפילה ולא בארבע אמות. תירוץ ב': אין 4 אמות קונות בתוך שדה פרטית (רב פפא), או: ברשות הרבים (רב ששת). (י. :)

י) האם המגביה מציאה לחברו זכה לו? לדעת ר' יוחנן ורמי בר חמא - כן; ולדעת רב נחמן ורב חסדא - לא, שהוא פתופס לבעלחוב במקום שחב לאחרים. (ח. :)

יא) ראה מציאה ואמר לחברו 'תנה לי!', והחבר הגביהה ולקחה לעצמו - מה הדין? מדוע? (3 דעות) המגביה זכה לעצמו, כל עוד לא מסר לו אותה. והטעם - רב נחמן: המגביה מציאה לחברו לא זכה לו, ויכול להתחרט; עולא: טוען שמלכתחילה הגביה לשם עצמו; ר' יוחנן: יתן לי אין משמעותו 'תנה לי', ואינו שליח להגביה אלא לתת, ובינתיים חוזר בו. (ט. : - י. :)

יב) חולקים ר' אליעזר וחכמים במלקט פאה עבור עני מסוים, האם זכה לו. במה חולקים? ר' אליעזר: זכה לו; חכמים: יתנה לעני שיבוא ראשון. ריב"ל: חלקו כשהמלקט עשיר, האם אומרים שני 'מגו' (מגו דאי בעי מפקר נכסיה והני עני וכו', ומגו דזכי לנפשיה וכו'). רב נחמן: חלקו (אף) כשהמלקט עני (האם זכה לו מתוך שיכול לזכות לעצמו). (ט. :)

יג) אדם זכאי במציאות ילדיו - המשנה מחלקת בין ילדיו 'גדולים' ובין 'קטנים'. הסבר. שמואל: 'גדולים' ממש ו'קטנים' ממש. והטעם, שקטן מריץ מציאתו אל אביו (סימן שלצורך אביו הגביה). ר' יוחנן: 'קטנים' = סמוכים על שולחנו ואפי' בוגרים, 'גדולים' = עצמאיים כלכלית, ואפילו טרם הגיעו לגיל מצוות. (יב. :)

יד) אמה עבריה, מציאתה למי? חלק בין יתומה ובין שאביה קיים. מציאתה לאביה, ואם מת - לעצמה. (יב. :)

טו) מציאת אשה למי - מה הדין באשה נשואה, ומדוע? ומה הדין בגרושה, ובספק מגורשת? אשה נשואה מציאתה לבעלה, משום איבה. גרושה - לעצמה. גרושין מסופקים - ג"כ לעצמה (שתהיה איבה וייתן גט כראוי). (יב.)

טז) מציאת פועל ועבד עברי, למי שייכת? פְּרֵט. לעצמו; בפועל - כשנשכר למלאכה מסוימת (אחרת ידו כיד השוכר). ובעבד עברי - ר' חייא בר אבא: בנזקב מרגליות, שאין האדון מעוניין שיגביה מציאה; רבא: כשהגביה עם עבודתו; רב פפא: תמיד לעצמו, פרט לפועל שגשפר ללקט מציאות. (יב.)

יז) האם בנו של פועל או של אריס רשאי ללקט בשדה אחרי אביו לקט ושכחה? הסבר. בן של פועל עני - מותר. בן של אריס - אסור (הוא כעשיר וכבעל השדה, ומציאת בן לאביו); ור' יוסי מתיר (תקנה לטובת העניים); שמואל: כן קלכה (יב.)

4. מצא שטר חוב (ז.: יב.-יד. טז.-יז. יט. כ.):

א) מה הדין כשהמלווה והלווה אדוקים בשטר? רשב"ג: גנבה חצי. רבי: רק אם יביא המלווה קיום לחתימות (אף שהלווה מודה שכתבו). (ז.)

ב) אמוראים העלו מקרה שבו האדוקים בשטר חולקים באופן שווה, ומקרה שבו חולקים באופן בלתי שווה. מהם המקרים? כאשר אחד אוהו בטופס ואחד אוהו בתורף - האוהו בתורף נוטל את ההפרש שבין שווי השטר עם התאריך לבין שוויו בלעדיו, ושאר שווי השטר חולקים ביניהם (ר' אלעזר). ואם התורף נמצא באמצע ואף אחד אינו אוהו בו - אפילו קרוב יותר לידו של אחד מהם חולקים שווי השטר בשווה (ר' יוחנן. ז.: ורש"י).

ג) מה פירוש "נפל ליד דיין", ומה הדין? (כתוב בקצרה את מחלוקת התנאים) אדם מצא שטר שעבר קיום אצל דינים. ר' יוסי: לא יחזיר; חכמים: יחזיר למלווה (ז.).

ד) החשש לפירעון. כתוב בקצרה את מחלוקת האמוראים בנידון. תוה דעתך, האם היא זהה למחלוקת התנאים שבסעיף הקודם? לדעת ר' יוחנן חוששים לפירעון, ולדעת ר' אלעזר ושמואל אין חוששים (יג.-יד.). במחלוקת ר' יוסי וחכמים (ז.): מבואר בגמ' שחוששים לפירעון. וא"כ לכאורה זו אותה המחלוקת; וכך נראה שהבין בעל מלא הרועים (בדבריו יג. יד. טז.). אך יש אחרונים שמחלקים בין הסוגיות - בין חייב מודה לשאינו מודה (חידושי הר"מ טז.); בין שטר מקיים לשאינו מקיים (שם); או בין הטוען יממני נפלי לשדוע ממי נפל (הפלאה יג.) ואכמ"ל.

ה) "מצא שטר חוב". ר' מאיר מחלק בין שטר עם אחריות ובין שטר ללא אחריות, ורבנן אוסרים להחזיר בכל אופן. מהם שני ההסברים המרכזיים למשנה (ולמחלוקת התנאים)? ר' יוחנן: לר' מאיר מדובר כשהלווה מודה (כשיש אחריות לא סומכים על הודאתו - רב אסי: שמא כתב בניסן ולקח באלול; אבוי: שמא פרע ועתה עושים קנוניא), אך כשאינו מודה - לא יחזיר. ולחכמים - לא יחזיר, שגובה ממשועבדים (האחריות ברת' מחדל). שמואל, ר' אלעזר: כשאינו מודה (לר"מ אין גובים כלל בשטר בלי אחריות, ולחכמים גובים מבני חורין ולא יחזיר. וכשמודה - יחזיר, ואין חוששים שנפרע). (יב.-יג.)

ו) "אמר שמואל: המוצא שטר הקנאה בשוק יחזירנו לפעלים". האם, למסקנה, איתותב שמואל? שים לב! התשובה אינה חד משמעית. הגמ' (יד.) אומרת במפורש דאיתותב שמואל בעניין זה, וכ"כ רי"ף (ט.). אך רמב"ן (יג.) וריטב"א (יג. טז.) כתבו, דלא איתותב שמואל אלא למאי דמוקי ליה (יג.) כאב"י, אך אי ס"ל כרב אסי לא איתותב; ולכן למסקנה שמואל סובר כרב אסי.

ז) האם יש הבדל בין שיטת שמואל ובין שיטת ר' אלעזר? (רש"י) כן, כשאין החייב מודה: לשמואל - יחזיר ואין חוששים לפירעון, ולר' אלעזר - לא יחזיר שטר הראוי לגבייה. (רש"י יד.)

ח) האם ר' יוחנן חושש לקנוניא? נסה לבסס את תשובתך! מחלוקת אמוראים בדעתו. (יג.): ורש"י - חושש; וכן יז. רב כהנא בדעתו; ומאידך טז.: ר' אבהו אינו חושש. תוסי' שם ד"ה 'אע"פ)

ט) "שמא כתב ללוות בניסן ולא לָוה עד תשרי", ובמקום אחר אמרו "שמא כתב ללוות ולא לָוה". מה ההבדל, מדוע לא השוותה הגמי' את לָוונה? "שמא כתב ללוות ולא לָוה" כלל אינו שייך כשהחייב מודה; ויולא לווה עד תשרי שייך לחשוש אף שהחייב מודה. (יב: טז:)

י) "שמא כתב ללוות בניסן ולא לָוה עד תשרי". מדוע לא נעשה כך: יוחזר השטר למלווה, וכשיבוא לטרוף ממשועבדים עליו להביא ראיה מתי הגיע השטר לידינו (כפי שאמרו לגבי גט ושטר־שחרור)? הקונה יבין שבוודאי ב"ד החזיר למלווה את השטר כדי לגבות בו ממשועבדים ודקדקו בשטר וביררו שהגיע לידו לפני הקנייה. (יט:)

יא) אביי: "יעדיו בחתומיו זכין לוי". נִסָּה להצביע על שמות שלושה אמוראים שאינם סוברים כאביי. מה דעת שמואל בזה? רב כהנא (יז. ורש"י), רב אסי (יג.), ורבא (כ.). נוגם רבה ורבא להלן לה:). בדעת שמואל הגמי' מסתפקת (יג.), וכאמור, יש ראשונים שנקטו שאיתותב שמואל רק להבנה שסובר כאביי, וא"כ למסקנה אינו סובר כאביי (ריטב"א טז:).

יב) מדוע ב"מעשה ביתדין" אין חוששים לפירעון? מדובר בשטרי חילטאתא ואדרכתא' (אישור שגָבַהּ הקרקע בחובו בשוּמַת ב"ד, הרשאה מב"ד לטרוף מנכסי הלווה אם ימצא); ואם פרע ולא קרע את השטר הוא הפסיד לעצמו. (טז:)

יג) מצא שטר חוב ועליו הַנְפֵק, וזמן ההלוואה בריבוי - ר' יוחנן: יחזיר. מדוע אינו חושש כאן לפירעון ולקנוניא או ליכתב ללוות ולא לָוה? ודאי לָוה, ההנפק מוכיח; ואין חוששים לפירעון ביום כתיבת השטר. (יז:)

יד) מצא כתובת אשה, האם יחזיר? מחלוקת ר' יוסי וחכמים, האם חוששים לפירעון. (ר' יוסי - לא יחזיר, אא"כ עודה נשואה לו. חכמים - כשהפעל מודה שלא שילם יחזיר) ולדעת רבינא, כאן לחכמים לא יחזיר מִחַשֵׁשׁ לשתי כתובות. (ז:)

טו) מצא שלושה שטרות יחד - מה הדין? תכריך שטרות (כרוכים זה בזה, כל אחד נכרך בסופו בראש רעהו) ואגודת שטרות (כרוכים, מונחים זה על זה) - יחזיר, ויכריז 'שטרות מצאתי'. (כ:)

טז) מצא שטר בודד, באיזה מקרה יחזיר בלי צורך לבדוק מה כתוב בו (מלבד זהות המלווה, כמובן)? בחפיסה או בדלוסקמא. (כ:)

יז) מצא 3 שטרות על שם לווה אחד או מלווה אחד - באלו מקרים יחזיר? 3 שטרות של לווה אחד - יחזיר לו, אם כבר מְקַנְמִים. של מלווה אחד - יחזיר לו, אם הכתב של סופרים שונים (רשב"ג). (כ:)

יח) מצא בין שטרותיו שטר שאינו יודע מה טיבו, מה יעשה בו? יהא מונח עד שיבוא אליהו. (כ:)

5. קנה שדה ונמצאה גזולה (יד:--טז:)

א) האם גובה הקונה מן המוכר פיצוי על מה שהספיק להשביח? פְּמֵי ההלכה? רב: כן (ומבני־חורין); שמואל: לא (נראה כריבית) (יד:). רבא: הלכה כרב. (טו:)

ב) מה הדין כשהתנו על כך מראש בעת המכירה? עדיין חולקים רב ושמואל (רב נחמן. ורב הונא התלבט). (יד:)

ג) מְנָה שלושה מקרים שבהם מודים שהקונה גובה את (הפיצוי על) השבח. הַתְנֵי ועשו קניין (מחויב מראש, ואין זה כשכר המְתַנֵּת מעות). יש לגזול קרקע (תשלום בקרקע אינו נראה כריבית) (טו:). בעל חוב (לא נגזל) הוא שגבה את השדה (שאז המכירה היתה בתוקף, ואין זה כריבית). (יד:)

ד) יָדַע הקונה מראש שהיא גזולה - האם יקבל חזרה את מעותיו? רב: כן (נתן את המעות כפקדון); שמואל: המעות מתנה [וכן חלקו במקדש את אחותו]. רבא: הלכה כרב. (טו:)

ה) אחרי המכירה, חזר הגזלן וקנה את השדה מן הבעלים - האם נתן בזה תוקף למכירתו? פָּרַט גם מקרים חריגים. כן, אִם בעת הפְּכָר אמר הקונה שסומך עליו (טז). מר זוטרא: שלא יקראנו 'גזלן'; רב אשי: שיעמוד באמונתו; ונפק"מ בגזלן שנתן במתנה והלך לקנותה מהבעלים (טו). חריגים - כשאחרי המכרה הגזלן שוב או נִתְנָה. רב הונא: וכן מאז שהעמידו הקונה בדיו; חייא בר רב: סירב וב"ד כתב פסק 'אדרכתא' על נכסיו; רב פפא: התחיל ב"ד בהכרזה למכירת שדותיו. כאשר יִקְשֶׁה הגזלן (כגון שגזל את אביו). קיבלה במתנה - מחלוקת רב אחא ורבינא. (טז).

ו) 'שדה זו של פלוני, לכשֶׁאֶקְנֶה אותה קנויה לך מְעַכְשָׁיו' - האם קנה? במה זה תלוי? רב: קנה. רבא: מסתבר שאין מדובר בשדה מסוימת (שאינו ודאי שיקנה אותה דווקא), אלא בשדה' שתם, אך רב אמר גם בזה, שסוּבַר כו"מ, שאדם מְקַנֵּה דבר שלא בא לְעוֹלָם. (טז).
ז) האם בעל חוב הגוֹבֵה בחובו שדה מלקוחות גובה את השבח שבה? שמואל: כן (אך במתנה לא). נראה שרב הונא חולק, שדחה את הרָאִיָה. (טו).

ח) בעל חוב גבה שדה מלקוח עם השבח שהשפִּיחָה. האם הלקוח יקבל פיצוי על כך? ממי? מן המוכר, מנכסים בניחורין שלו. ויש מקרים שפְּבַעֲלֵהֶחֹב עצמו, בסכום הנמוך שבין ההוצאות והשבח - בפירות הקרובים לקצירה וזקוקים לקרקע והחוב בשווי הקרקע בלבד, ולסוּבַר שהקונה יכול לסלק את הנושה בכסף - דווקא כשגם עשאה אפתיקי (טו).

6. כופר וחשוד (ג: ה.ו. טז:-יז:)

א) האם החשוד על הממון חשוד על השבועה? לרבי יוחנן לא, לאביי כן (ה: ו. ורש"י; ועיי' רש"י ותוס' ג ריש ע"ב).

ב) כשהנתבע חשוד על השבועה, מה עושים? התובע נשבע ונטל (אך בשבועת היסת אין עושים כן). (ה).

ג) האם נאמן לטעון שפָּרַע מה שפָּסְקוּ עליו בב"ד בלשון 'צא תן לוי' או 'חייב אתה לתת לוי'? רב יוסף בר מניומי: אם הפסק היה בלשון 'צא תן לוי' - נאמן (בשבועת היסת); ואם 'חייב אתה לתת לוי' - אינו נאמן. רב זביד: גם בזה נאמן (והחילוק הני"ל שייך רק כשהעידו עדים שתבעו אחרי פסיקת ב"ד ולא שילם, שביצא' הוחזק פָּרַן לחוב זה). (יז).

ד) פָּרַר בהלוואה או בפקדון, והכחישוהו עדים - האם הוחזק פָּרַן? האם נפסל לעדות? ר' יוחנן: פָּרַר בממון ויש עדים נגדו - הוחזק פָּרַן לחוב זה (יז). רב חסדא: הכופר בהלוואה כשר לעדות, בפקדון - אם העידו שכשכפר היה הפקדון אצלו וידע - פסול (ה:).

ה) המחויב שבועה, וטען שנשבע, ועדים מעידים שלא נשבע - האם יהיה נאמן על שבועה זו לטעון שנשבע לאחר מכן? לא (ר' יוחנן, יז).

ו) האם נאמן לטעון שפָּרַע חוב שהוא תְּנָאי ב"ד? מאיזו מְשַׁנֵּה הרָאִיָה לזה? לא (ר' יוחנן), ומוכח ממשנה בכתובות "הוציאה גט ואין עמו כתובה - גובה כתובתה". (יז).

7. מציאת שטרות אחרים (טז: יח.-כא.)

א) גט, שטר־שחרור, מתנת שכיב־מרע, שובר־פְּתִיבָה - מה המשותף לכל אלו? בסתם אין להחזיר (למי שהם היו מיועדים אליו), שמא נמלך הנותן שלא לתתם. (יח. יט.).

ב) מצא גט, והבעל אומר 'תְּנֵנוּ לְה' - לְמָה עוד יש לחשוש? מתי אין חוששים? כתוב 4 מקרים. החשש לשמות בעל ואשה שווים לְשִׁלָּהֶם. אין לחשוש לזה במקרים אלו: ר' זירא: במקום שאין שיירות מצויות; רבה (ור' זירא ללשון א'): או שלא הוחזקו שם שמות שווים; ר' ירמיה: כשהעדים אומרים שלא חתמו על גט נוסף עם שמות אלו; רב אשי: כשאמר סימן מובהק כמו יְקַבֵּב בצד אות פלונית. (יח.).

- ג) כיצד תוכל האשה לגבות פירות שמִכַּר הפעל אחרי התאריך הפתוב בגט? תוכיח מתי קיבלתו (למ"ד שמן הפתיבה ואילך אין לפעל פירות - אין צורך להוכיח). (יט.)
- ד) שטר שחרור. לאיזו נפק"מ הוזכרה בגמ' כאן המחלוקת בעניין האם השחרור זכות לעבד? לְסוֹבֵר שֶהִשְׁחָרַר חוֹב לַעֲבֵד, לֹא הִיָּה הָאֲדוֹן יִכּוֹל לְזַכּוֹת לוֹ שֶׁלֹא בִפְנֵי, וְלִכֵּן בְּבֹאוֹ לְגִבּוֹת מִלְקוּחוֹת הָאֲדוֹן (שְׁמִיכָר אַחֲרֵי כְּתִיבַת הַשֵּׁטֶר) יוֹכִיחַ מִתִּי קִיבְלוּ. (יט.)
- ה) שטר מתנה. איזה שטר בכל אופן אין מחזירים, ובאיזה יש חילוק? ומהו החילוק? מתנת בריא - אין להחזיר. מתנת שכיבמרע - יחזיר אם אמר 'תנו', אך לא כשקָנָה אמר (שמא רוצה לחזור ממתנת אביו). (יט.)
- ו) שובר כתובה. כשהאשה מוֹדָה אֵין חוששים שְׁמִכָּרָה כְּתוּבָתָה בֵּין כְּתִיבָתוֹ לְנִתְיָנוֹ. מְדוּעָ? רבא: כִּי גַם עֲכָשִׁיו יִכּוֹלָה לְמַחֹל כְּתוּבָתָה, כְּדִשְׁמוּאַל. אבֵי: א' כְּשֶׁהִפְתּוּבָה בִּידָה, וְאֵין לְחוּשׁ ל-2 כְּתוּבוֹת. ב' הַשּׁוֹבֵר תִּקְףָּ מַעַת חֲתִימָתוֹ. (יט.-כ.)
- ז) מְנָה שֶׁשֶׁה שְׁטָרוֹת שֶׁהִמּוּצָא מִחֲזִיר. שׁוֹמְתֵי ב"ד שֶׁל נִכְסֵי הַלְוָה לְמַלוּוָה; הַתְּחִיבּוֹת בַּעַל לְזוֹן בַּת־אִשְׁתּוֹ; אִישׁוֹר ב"ד עַל חֲלִיצָה; אִישׁוֹר ב"ד עַל מִיאוּן־קִטְנָה; שֵׁטֶר בִּירוּרִים (בְּנֵי בָּבֶל: תִּיעוּד טַעֲנַת הַצַּדִּיקִים; ר' יִרְמִיָּה: הַדֵּיּינִים שֶׁבְּחָרוּ בַּעֲלֵי־הַדִּין); שֵׁטֶר שֶׁנִּמְצָא בְּכִלֵּי קֶטֶן. (כ.-כ.)
- ח) מצא בין שטרותיו שובר על שטר שברשותו, מְנָה אַרְבַּעַה מְקָרִים שִׁיקִים דְּבָרֵי הַשּׁוֹבֵר. מְצָאוּ בֵּין שְׁטָרוֹתָיו הַקְּרוּעִים (רְבִיתָיו שֶׁל רִש"י - אֶת הַשֵּׁטֶר שֶׁעֲלָיו יוּצָא הַשּׁוֹבֵר; רִש"י - אֶת הַשּׁוֹבֵר); יֵשׁ בְּשׁוֹבֵר הַקֶּפֶק; הַשּׁוֹבֵר מוֹפְקֵד בִּיד אָדָם שְׁלִישִׁי; כְּתוּב עַל שֵׁטֶר־חֹב עֲצָמוֹ. (כ.-כא.)